

ПОНЯТТЯ «ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ» У ІСТОРИКО-ПРАВОВОМУ ВИМІРІ

Мельник П.О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дискусійному питанню визначення поняття «організована злочинність» у історико-правовому вимірі. Проблема розв'язується в контексті відношення родового поняття «злочинність» з видовим поняттям «організована злочинність». Визначено місце і роль цього поняття в системі категорій науки кримінології та його інструментальну роль на різних рівнях наукового аналізу проблеми організованої злочинності.

Ключові слова: злочинність, організована злочинність, кримінологічні поняття.

Постановка проблеми. Питання термінологічного позначення організованої злочинності і визначення поняття, яке б охопило оптимально точно характер ставлення держави і суспільства до злочинності у протистоянні з нею є складовою загальної проблеми, яка залишається невирішеною у кримінологічній науці, а саме, доктринального обґрунтування ефективної кримінально-правової політики держави, напрямом діяльності якої є охорона громадянського суспільства від злочинних посягань. Нема потреби доводити, що ефективність проведення кримінальної політики прямо залежить від чітко установлених параметрів організованої злочинності як об'єкту криміналізації. Ці параметри мають знайти відображення у відповідному понятті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання кримінологічної характеристики та протидії організованій злочинності в Україні, різних напрямків державного контролю за злочинністю порушували в своїх працях, побудованих на всебічному аналізі статистичних даних, економічних, політичних факторів впливу на різні види злочинів Ю.М. Антонян, А.А. Бова, В.В. Голіна, І.М. Даньшин, М.В. Джига, О.М. Джужа, А.І. Долгова, В.М. Дрьомін, С.М. Іншаков, Т.І. Качка, О.М. Костенко, М.В. Корнієнко, О.Г. Кулик, О.М. Литвак, Т.В. Мельничук, Н.Є. Міняйло, С.С. Мірошниченко, С.В. Морозенко, І.В. Наумова, О.М. Подільчак, М.А. Погорецький, В.М. Попович, І.В. Пшеничний, А.В. Савченко, Т. Серватко, Є.Д. Скуліш, Ю.О. Стрелковська, В.В. Сташис, В.О. Туляков, М.І. Хавронюк, О.Ю. Шостко та ін. В контексті кримінально-правових досліджень в працях О.М. Бандурки, В.І. Борисова, М.Г. Вербенського, М.П. Водька, А.А. Вознюка, В.Д. Гвоздецького, О.В. Головкина, Л.М. Демидової, Г.П. Жаровської, А.П. Закалюка, В.П. Ковальчука, В.О. Коновалової, Є.К. Макаруча, А.М. Мельникова, І.В. Пшеничного, Н.В. Сметаніної, В.Я. Тація, В.В. Українця та ін. порушуються питання наукових підходів до теорії злочинності у сучасній українській кримінології, обґрунтовується необхідність у інтегративних зв'язках наук різних галузей знань як необхідної наукової основи обґрунтування дієвих заходів протидії злочинності; удосконалення національного кримінального законодавства з метою посилення боротьби з організованою злочинністю; становлення та розвитку транснаціональної злочинності та про причини виникнення транснаціональних злочинних угруповань; часових, асоціативних, структурних і функціональних характеристик

злочинних організацій тощо. В наукових працях В.Ф. Антипенка, Я.І. Гілінського, В.О. Глушкова, А.П. Данилова, Г.М. Горшенкова, А.Ф. Зелінського, Н.А. Зелінської, О.В. Зоріна, В.П. Ємельянова, П.О. Кабанова, К.Б. Каліновського, Д.А. Квона, О.М. Костенка, А.Ф. Кулакова, О.М. Литвака, В.А. Лоскутова, П.П. Михайленка, Ю.В. Орлова, І.П. Руценка, В.В. Скоробогацького, В.О. Шабаліна, В.І. Шакуна, С.А. Шейнголда, Д.А. Шестаков та ін., сформованих в предметних межах політичної кримінології, соціології злочинності кримінально-політичної віктимології досліджуються проблеми віктимогенності політичних режимів, протидії політичній злочинності, впливу тоталітарної політики на злочинність, кримінологічної політики держави, політичних спекуляцій проблемою злочинності, міжнародної протидії злочинності тощо. Праці Л.І. Аркуші, А.Д. Дорошенка, Г.П. Пожидаєва, Ю.Ю. Сорочика, О.О. Юхно, О.В. Яцюка та ін. присвячені дослідженню механізму адміністративно-правового впливу на організовану злочинність; процесу розкриття злочинів які вчиняються суб'єктами організованої злочинності, методиці її виявлення і розслідування, причинам інтернаціоналізації; вжиття новітніх ефективних заходів протидії організованим групам на досудових стадіях кримінального процесу тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, дискусійним залишається визначення поняття «організована злочинність». В українській кримінологічній науці, зазначає проф. Н.Є. Міняйло склалась ситуація, коли активно використовується термін «організована злочинність», «а чіткі межі його застосування не визначені» [1, с. 75], що свідчить про невирішеність і незавершеність теоретико-методологічного обґрунтування сутності організованої злочинності як негативного соціального, кримінально-правового явища. І далі науковець наголошує, що аналіз організованої злочинності в Україні є двостороннім. З одного боку проводиться наукова робота з теоретичними висновками про поняття, типологію злочинності і т.п., а з іншого, – практична «<...> заснована на аналізі «сухих цифр» її виявленого прояву, що не зовсім <...> дає змогу підтвердити теоретичну сторону < ... >. Але будь-який кримінологічний аналіз повинен урахувати і відповідне сучасне законодавство, а воно, навіпаки, буде ефективне та сучасне лише дослухаючись і сприймаючи рекомендації кримінологів <...>. Водночас більша частина законодавства, спрямованого на проти-

дію організованої злочинності, не зазнавала суттєвих якісних змін уже десятки років, як і підхід до сутності цього явища» [1, с. 77].

Постановка завдання. Отже, необхідно розпочати з головного – визначитись з поняттям «організована злочинність», яке б однаковою мірою задовольняло вимогам об'єктивності у науковому пізнанні та могло бути використане законодавцем для описання ознак складу злочину в кримінальному законі. Підхід має бути комплексним, що дає змогу вивчати всі ознаки злочинності та організованої злочинності у співставленні і лише після цього здійснювати абстрактні узагальнення щодо їх сутності. Так, проф. Н.Є. Міняйло пише: «Еволюція наповнення змісту сутності поняття «організована злочинність» відбувалась поступово. На її розуміння вплинув досить тривалий факт її дореволюційного та радянського тлумачення, адже Україна досить довго знаходилась у складі СРСР з усіма відповідними наслідками в намаганнях її подолати» [1, с. 76]. З наведеного випливає потреба в історико-правовому аналізі поняття «організована злочинність». Такий аналіз має орієнтуватися на функціональну і процесуальну (розвиток в часі) динаміку, а саме, на причини виникнення, становлення, розвитку та трансформації організованої злочинності, які відбуваються у конкретному історичному, культурному і політичному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначається в літературі, існує понад 40 визначень поняття «організована злочинність» [2, с. 75]. Попри це, спостерігається спільне у висновках. Усі дослідники застерігають про надзвичайну загрозу цього явища для суспільства, конституційного ладу та національної безпеки держави. Організована злочинність виникла у процесі історичної генези злочинності; інтегрує різні види злочинної діяльності в єдину кримінальну діяльність; складається з багаторівневих стійких зв'язків злочинного характеру, на основі яких відбувається концентрація суспільно-небезпечних діянь. Зокрема, І.М. Даньшин пропонує таке кримінологічне визначення поняття організованої злочинності: «...це згуртування кримінального середовища в масштабі певного регіону, окремої галузі господарства (її виробничих об'єднань) або в певних сферах управління шляхом утворення стійких, згуртованих, ієрархічно побудованих злочинних угруповань (спільнот), зорієнтованих на тривалу злочинну діяльність із метою здобування постійних значних доходів, часто із замаскованим використанням офіційних економічних та організаційних структур, а також корумпованих елементів державного апарату» [3, с. 239]. Більш вдало корелює з предметом нашого аналізу таке визначення організованої злочинності: «...відносно масовий, стійкий, інституційний вид групових корисливих соціальних практик, форми прояву яких передбачені чинним КК України» [4]. У цьому визначенні присутня важлива складова, а саме: організована злочинність є протиправним, кримінально караним явищем, оскільки наголошується на тому, що форми її прояву обов'язково передбачені в Кримінальному Кодексі. Ця складова відсутня в дефініції, запропонованій І.М. Даньшином.

Особливо слід звернути увагу на характеристику організованої злочинності, запропоновану В.Д. Гвоздецьким. Автор не є прихильником ототожнення понять організованої злочинності та злочинної діяльності організованих злочинних формувань (бандформувань, рекетирів, грабіжників тощо). На його думку, останні не охоплюються поняттям організованої злочинності, а відображають певний рівень організованості злочинного світу (про це ж саме пише і науковець з Росії А.І. Долгова [5, с. 283–370]) та наголошує, що сутність організованої злочинності виражається в іншому. Це вищий рівень організації кримінальних практик. Будучи укоріненою в сферу політичних відносин, вона водночас охоплює економічну, професійну та посадову злочинність, а живильною її основою є корупція певної частини посадових осіб державного апарату. У цьому разі, В.Д. Гвоздецький доходить висновку, що організована злочинність – це найвищий рівень організації злочинної діяльності, найбільш стійке, чітко структуроване антисоціальне явище, що найповніше вживається у державно-владній структурі, використовуючи їх у власних корисливих цілях [6, с. 12–16].

На основі аналізу літератури, нами виокремлено особливості, що дають змогу відрізнити організовану злочинність від загальнокримінальних видів організованої злочинної діяльності:

- загальнокримінальний вид організованої злочинної діяльності поширюється (обмежується впливом) на окрему ситуацію учинення злочину, організована злочинна діяльність впливає на суспільну ситуацію тотально;

- загальнокримінальний вид злочинної діяльності традиційно еволюціонує від послідовно окремих злочинних дій до утворення та діяльності організованих злочинних формувань. Організована злочинність може еволюціонувати від соціальної організації – до злочинних дій окремих осіб. Це відбувається таким чином: утворена для некримінальних цілей соціальна спільнота з певних причин починає фактично займатися злочинною діяльністю, яка підпадає під ознаки колективної злочинної діяльності;

- стержнем загальнокримінальної і організованої злочинності є корисна мотивація поведінки окремих осіб і соціальних груп. Суттєва ж різниця полягає в тому, що загальнокримінальна групова злочинність є лише основою організованої злочинності. Важливим превентивним методом запобігання загальнокримінальній злочинності є профілактика злочинів і злочинної діяльності. Організованій злочинності можуть протистояти лише інститути держави.

- організовані злочинні формування відображають певний рівень організованості злочинного світу. Організована злочинність – це вищий рівень організації кримінальних практик, укоріненої в сферу політичних відносин яка водночас охоплює економічну, професійну та посадову злочинність; суттєвою ознакою її є те, що вона зачіпає, переважно публічний інтерес (загрожує конституційному ладу та національній безпеці), формується і здійснюється в публічній площині. Отже, протидія їй має забезпечуватись і бути гарантованою винятково інститутами державної влади.

Ці особливості з'ясовано нами на основі аналізу відношення родового (з більшим об'ємом)

поняття «злочинність» і видового (з меншим об'ємом) поняття «організована злочинність» в історико-правовому аспекті. Зупинимось конкретно на самому аналізі.

Про неоднозначність у розумінні поняття «злочинність» інформують за малим винятком майже всі підручники та навчальні посібники. Немало цьому питанню присвячено наукових праць [7–11 та ін.]. Загалом цілеспрямовано вивчали поняття злочинності відомі українські кримінологи: В.Д. Гвоздецький, В.В. Голіна, Л.М. Давиденко, І.М. Даньшин, В.М. Дрьомін, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.М. Костенко, І.П. Лановенко, В.І. Шахун та інші, але, за справедливою оцінкою В.Куца: «Консолідованого його визначення, що відображало б сутність, зміст та інші суттєві аспекти цього явища, в кримінології поки що не надано» [9, с. 34].

З посиланням на В.В. Василевича, розглянемо, основні ознаки родового поняття «злочинність» у кримінологічному вимірі. *Перша ознака.* Злочинність – явище соціальне. Отже, перебуває у функціональному зв'язку із суспільством як системою. Відтак, трансформація злочинності прямо залежить від трансформації суспільства. *Друга ознака* злочинності – це особливий вид соціально відхиленої поведінки людей, яка прямо суперечить всезагальному інтересу та порушує стан балансу між суспільними, груповими та індивідуальними інтересами. *Третя ознака.* Злочинність – це особливий вид девіантної поведінки. Існує в окремих злочинах, проявляється у сукупності одноразових злочинних дій. Водночас, злочинність не вичерпується ознаками, характерними для окремих злочинів. Вона інтегровано синтезує складники загального в злочині як в родовому понятті: антисоціальність, протиставлення індивідуально-особистісного всезагальному, суспільна небезпека діяння та його оцінка державою. Звідси впливає *четверта ознака* злочинності – це кримінально-каране явище, складається із *сукупності діянь*, що містять ознаки злочинів, вчинених особами на певній території за певний проміжок часу. *П'ята ознака* злочинності – це явище самодетерміноване, отже обумовлене внутрішньо структурними функціональними зв'язками, які послаблюють або підсилюють відтворення злочинності в конкретних умовах місця й часу. І насамкінець, *шоста ознака* – це явище історично мінливе. Вона виражається в діалектиці відношення об'єктивного характеру злочинності та суб'єктивного погляду законодавця на це негативне явище під кутом зору процесуальної динаміки злочинності в межах певної території та в певний історичний період розвитку суспільства [12]. На думку В.В. Василевича, злочинність (з урахуванням вказаних ознак в кримінологічному вимірі) слід розуміти таким чином: це – «соціально-правове, масове, історично мінливе, суспільно небезпечне, протиправне, кримінально каране явище, що складається із сукупності злочинів і осіб, які їх вчинили, на певній території за певний проміжок часу та характеризується кількісними і якісними показниками. Як явище самостійне і специфічне злочинність – це стійке системно-структурне утворення з різноманітними внутрішніми та зовнішніми зв'язками» [13].

Візьмемо за основу запропоноване В.В. Василевичем поняття «злочинність» для визначення його в історико-правовому вимірі та з'ясуємо яка функціональна роль йому належить в системі кримінально-правових понять і категорій, які є інструментами пізнання злочинності та її детермінант у будь-якій сфері суспільних відносин, а особливо коли йдеться про дослідження самостійних напрямів кримінологічних досліджень, серед яких актуальним є кримінологія організованої злочинності в Україні. Проф. Н.С. Міняйло пише: «Еволюційність розвитку і трансформації саме української злочинності, специфіка сфер її активності обов'язково повинна враховуватись при формуванні методів і шляхів протидії їй, визначати як основи її аналізу, так і сприяти змістовому наповненню терміна «організована злочинність», сприяти встановленню меж його використання» [1, с. 77].

Функціональна роль поняття «злочинність» в історико-правовому вимірі корелює з потребою вивчення в предметних рамках кримінології причин та умов (об'єднуються поняттям «криміногенних детермінант») злочинності в цілому як суспільно небезпечного, історично-перехідного, мінливого соціально і кримінально-правового явища, її тенденцій і закономірностей «...з урахуванням минулого, сьогодення й майбутнього» [13]. Відповідно, з рахуванням елементів історичного пізнання в навчальному посібнику авторства В.В. Голіни та Б.М. Головкина наведено таке визначення поняття «злочинність»: «Злочинність – це історично обумовлене і мінливе соціальне явище, яке проявляє себе у виді множинності злочинів, має територіально-часовий та кількісно-якісний вимір» [11, с. 52–56]. В іншому навчальному посібнику, підготовленому колективом авторів, за загальною редакцією В.В. Голіни, зазначається: «Злочинність – це відносно масове, історично мінливе соціальне явище, яке має певну територіальну і часову поширеність, являє собою цілісну, засновану на статистичних закономірностях систему одиничних суспільно небезпечних діянь, заборонених кримінальним законом» [14, с. 23]. В.М. Дрьомін конкретизує: «Злочинність виявляє себе як масове деструктивне явище, різновид протиправної соціальної практики, яка може бути названа кримінальною практикою. Кримінальні практики посягають на базові суспільні відносини і систему чинних соціальних інститутів, загальноприйнятих моральних та етичних стандартів людського співжиття [15, с. 9], добавимо від себе: на будь-якому етапі історичного розвитку.

З огляду на вище наведене, ми пропонуємо уточнене визначення родового поняття «злочинність» у історико-правовому вимірі. Злочинність – це історично обумовлена система суспільно небезпечних протиправних діянь, заборонених кримінальним законом, виражена у різних формах, має певну територіальну і часову поширеність та підлягає кількісно-якісному виміру.

Власне це визначення візьмемо за основу визначення видового поняття «організована злочинність» у історико-правовому вимірі. Ми пропонуємо його розуміти таким чином: організована злочинність – це історично зумовлений, найвищий рівень організації суспільно небезпечної протиправної діяльності, забороненої

кримінальним законом, яка постійно удосконалюється під впливом криміногенних детермінант, а в організаційно-функціональному відношенні, завдяки корупції та насиллю, здатна ефективно протистояти єдиному державному механізму правової та інституційної протидії злочинності завдяки прогалинам у кримінальному законодавстві та протиріччям в системі правосуддя і кримінальної юстиції.

У наведеному визначенні це поняття здатне виконати важливу функцію в системі кримінологічних понять як інструмент дослідження проблеми організованої злочинності на таких рівнях: 1) політико-ідеологічному, що відображає цілісне ставлення держави до злочинності; 2) науково-теоретичному, що визначає основні закономірності і тенденції розвитку злочинності як соціального явища; 3) на методологічному рівні, який передбачає дослідження злочинності в універсальних світоглядних вимірах культурно-історичного процесу; 4) на юридичному, кримінально-прикладному, який визначає сутність, ознаки організованої злочинності, її відмінність від інших видів злочинної діяльності. Ці рівні вперше, в рамках дисертаційного дослідження, виокремив О.В. Микитчик [16].

Отже, в наведеному визначенні поняття «організована злочинність» спроможне забезпечити:

- на політико-ідеологічному рівні – науковий аналіз залежності організованої злочинності від параметрів політичних режимів та їх взаємовпливу;
- на науково-теоретичному рівні – вивчення основних тенденцій організованої злочинності та закономірності її прояву з урахуванням параметрів політичного режиму;
- на методологічному рівні це поняття дає змогу досліджувати злочинність в універсальних світоглядних вимірах культурно-історичного процесу з урахуванням принципу єдності логічного й історичного в науковому пізнанні з урахуванням субординації у відношенні родового поняття «злочинність» та видового – «організована злочинність» у історико-правовому вимірі;
- на юридичному, кримінально-прикладному рівні (який визначає сутність, ознаки організованої злочинності) аналізувати відмінність організованої злочинності від інших видів злочинної

діяльності. Ця відмінність полягає перш за все в тому, що, по-перше, організована злочинність володіє всіма ознаками соціального інституту і виконує ряд соціально значущих функцій [17–19]; по-друге, вирізняється максимальною прибутковістю і вигідністю злочинної діяльності та забезпеченням максимальної безпеки стосовно державних заходів нейтралізації та переслідування; по-третє, сутнісною її ознакою є те, що вона є виявом найвищого рівня організованості злочинного світу; по-четверте, основні ознаки, що справді відображають організовану злочинність як специфічне кримінальне явище мають закріплення в КК України. Якщо мова йде про КК України 1960 р. – це ознаки організованої злочинної діяльності та організованої злочинної групи (ч. 4 ст. 28 КК України).

Висновки. Таким чином, поняття «злочинність» і «організована злочинність» перебувають у логічному зв'язку, відповідно як родові і видові поняття. Родове поняття «злочинність» у історико-правовому вимірі вказує на конкретно-історичний зміст злочинності як суспільно небезпечного, історично-перехідного, мінливого соціально і кримінально-правового явища, її тенденції і закономірності з урахуванням минулого, сьогодення й майбутнього.

Видове поняття «організована злочинність» у історико-правовому вимірі крім названих загальних родових властивостей злочинності вказує на специфічні, які виражаються у здатності цього системного протиправного явища в організаційний спосіб, завдяки корупції (мета корупційних діянь та діяльності – протиправним шляхом отримати доступ до влади і управління [5, с. 496]) та насиллю ефективно протистояти єдиному державному механізму правової та інституційної протидії злочинності, використовуючи прогалини в кримінальному законодавстві та суперечності в системі правосуддя і кримінальної юстиції.

Перспективи дослідження. Із застосуванням запропонованого поняття «організована злочинність» перспективним є вивчення причин виникнення, становлення, розвитку та трансформації організованої злочинності, які відбуваються у конкретному історичному, культурному і політичному середовищі.

Список літератури:

1. Міняйло Н.Є. Межі застосування поняття «організована злочинність» в Україні / Н.Є. Міняйло // Наук. віс. Міжн. гум. ун-ту. – 2015. – № 14. – Серія «Юридична». – Т. 2. – С. 75–78.
2. Куц В.М., Лизогуб Б.В. Теоретичне визначення поняття організованої злочинності / В.М. Куц, Б.В. Лизогуб // Наукові записки ХЕПУ. – № 1. – 2004 – С. 66–78.
3. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: [підр.] / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2009. – 288 с.
4. Поняття та види організованої злочинності // Кримінологія [Текст з екрана] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/81594/pravo/ponyattya_vidi_organizovanoyi_zlochinnosti.
5. Долгова А.И. Преступность, ее организованность и криминальное общество / А.И. Долгова. М.: Росс. криминологическая ассоциация. – 2003. – 572 с.
6. Гвоздецький В.Д. Організована злочинність як об'єкт соціально-філософського аналізу [Текст]: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 – Соціальна філософія та філософія історії / Гвоздецький Віктор Демидович. – К., 1997. – 30 с.
7. Литвак О.М. Злочинність її причини та профілактика / О.М. Литвак. – К.: Україна, 1997. – 167 с.
8. Шестаков Д.А. От понятия преступности к криминологии закона / Д.А. Шестаков // Общественные науки и современность. – 2008. – № 6. – С. 131–142.
9. Куц Віталій. Поняття злочинності / В. Куц // Наук. часоп. Нац. акад. прокур. України. – 2'2016. – Ч. 2. – С. 34–39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/10-2016/02/kuts.pdf>.

10. Преступность и криминологические основы уголовной юстиции: [моногр.] / [Дремін В.Н., Березовський А.А., Орловська Н.А. і др.]: под ред. В.Н. Дремін. – Одеса: Фенікс, 2007. – 280 с.
11. Поняття злочинності та основні наукові підходи щодо її розуміння і визначення // Голіна В.В., Головкін Б.М. Криминологія: Загальна та Особлива частини [Навч. посіб.]. – Х.: Право, 2014. – 513 с.
12. Злочин і злочинність як об'єкти криминологічного аналізу. Поняття, основні ознаки і характеристики злочинності / В.В. Василевич. Криминологія та профілактика злочинів [настановчі лекції для слух. ННІЗДН КНУВС та слух. рег. відділень. ННІЗДН КНУВС]. – К., 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.su/9_9807_visnovok.html.
13. Поняття криминології як соціально-правової науки, її предмет, завдання та функції // В.В. Василевич / Криминологія та профілактика злочинів [наст. лекції для слух. ННІЗДН КНУВС та слух. регіон. відд. ННІЗДН КНУВС]. – К., 2013 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.su/9_9808_ponyattya-kriminologii-yak-sotsialno-pravovoї-nauki-i-predmet-zavdannya-ta-funktsii.html.
14. Криминологія: Загальна та Особлива частини: [підр.] / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2009. – 288 с.
15. Дрьомін В.М. Інституціональна теорія злочинності та криміналізації суспільства [Текст]: автореф. дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Віктор Миколайович Дрьомін. – Одеса, 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://criminology.onua.edu.ua/?p=493>.
16. Микитчик О.В. Злочин як соціальне явище: філософсько-правовий аспект / Микитчик Олександр Васильович // Автореф. дис. к.ю.н. – 12.00.12 – Філософія права. – К., 2002. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inter.criminology.onua.edu.ua/?p=16538>.
17. Дремін В.Н. Преступность как социальная практика: институциональная теория криминализации общества: [монографія] / В.Н. Дремін. – О.: Юрид. лит.-ра, 2009. – 616 с.
18. Дрьомін В.М. Деінституціалізація влади як криминогенний фактор / В.М. Дрьомін // Юридичний вісник, 2014'6. – С. 165–174.
19. Рущенко І.П. Соціологія злочинності: [монографія] / І.П. Рущенко. – Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. – 370 с.

Мельник П.О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПОНЯТИЕ «ОРГАНИЗОВАННАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ» В ИСТОРИКО-ПРАВОВОМ ИЗМЕРЕНИИ

Аннотация

Статья посвящена дискуссионному вопросу определения понятия «организованная преступность» в историко-правовом измерении. Проблема решается в контексте отношения родового понятия «преступность» с видовым понятием «организованная преступность». Определено место и роль этого понятия в системе категорий науки криминологии и его инструментальную роль на различных уровнях научного анализа проблемы организованной преступности.

Ключевые слова: преступность, организованная преступность, криминологические понятия.

Melnyk P.O.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE CONCEPT OF "ORGANIZED CRIME" IN THE HISTORICAL AND LEGAL DIMENSIONS

Summary

The article is devoted to the discussion issue of "organized crime" definition in the historical and legal dimension. The problem in the context of the generic concept relation of "crime" with the specific notion of "organized crime" is solved. The place and role of this concept in the system science categories of criminology and its instrumental role at different levels of scientific analysis of organized crime problem are determined.

Keywords: criminality, organized crime, criminological concepts.